

RASELE TRADIȚIONALE DE SUINE DIN EUROPA

INTRODUCERE

Stabilirea programelor comerciale de selecție și reproducere a porcilor a redus drastic diversitatea raselor de suine. Ca urmare, astăzi, multe rase de suine tradiționale sunt pe cale de dispariție și riscă să fie pierdute ireversibil, deși încă există un interes social semnificativ și intenția de a menține acestor rase vechi.

REZULTATE

Este cunoscut faptul că domesticirea porcului își are originea în Orientul Apropiat și în Asia cu aproximativ 10 000 de ani în urmă, ceea ce a condus la obținerea a cel puțin două specii distincte (Larson et al., 2005).

Selecția artificială puternică, după domesticirea inițială, a condus la obținerea unui număr mare de rase, fiecare cu fenotipuri distincte (Wilkinson et al., 2013). Formarea și selecția artificială pentru anumite trăsături pot reduce drastic diversitatea genetică, aspect care a fost demonstrat pentru mai multe specii (Kristensen și Sorensen, 2005). În mod surprinzător, la porci, rasele comerciale din Europa sunt în general mai diversificate decât omologii lor, respective formele sălbatice (Bosse et al., 2014).

În Europa, domesticirea porcilor nu a apărut ca un singur eveniment unic, ci mai degrabă a fost un proces continuu de domesticire, izolare și hibridare care a condus la formarea raselor europene, existente și în ziua de astăzi (Larson et al., 2007). Mai mult, epoca glacială a avut probabil un impact major asupra diversității genetice a mistrețului european.

În procesul de domesticire a porcului în Europa, amestecul de variație genetică a mistrețului din diferite regiuni din Europa ar putea explica diversitatea ridicată a porcilor europeni moderni.

Până la sfârșitul secolului al XVIII-lea, toate rasele de suine au fost mai mult sau mai puțin asemănătoare cu porcul mistreț, cu peri lungi și groși, picioare lungi și, mai ales cu maturitate sexuală târzie. În timpul secolului al XIX-lea, creșterea suinelor a trecut prin mari transformări. Creșterea cererii de proteină de origine animală a condus la apariția creșterii intensive, concentrându-se în principal pe creșterea procentului de grăsime al carcasei.

Cererea de grăsime de porc a fost înlocuită în mod categoric cu o creștere a cererii de carne. Consecințele evidente au fost creșterea rapidă a numărului de porci specializați pentru carne dar și o scădere drastică a diversității raselor de suine.

Aceasta din urmă este consecința programelor comerciale foarte eficiente de reproducere a porcinelor, care au fost stabilite în această perioadă, promovându-se hibridii de mare productivitate bazați doar pe foarte puține linii de genotipuri. Această evoluție este o consecință a obiectivelor de reproducere redefinite către o performanță îmbunătățită considerabil (spor mediu zilnic ridicat, indice de consum cât mai redus) și o calitate a carcasei foarte bună. Intensificarea producției de carne de porc a determinat, de asemenea, o creștere semnificativă a performanțelor de reproducție a scroafelor în ceea ce privește mărimea lotului de purcei, numărul de purcei fătați vii, greutatea purceilor la fătare și sporul mediu zilnic în greutate. Când vorbim de rasele tradiționale, vorbim despre rasele vechi de suine ale căror fenotipuri își au originea în secolul al XIX-lea. Aspectul lor prezintă încă o mare varietate în ceea ce privește lungimea sau înălțimea și, cel mai evident, culoarea. În plus, rasele tradiționale au avantaje în ceea ce privește rezistența organică mare, adaptabilitate la condiții diferite de mediu, valorificare bună a unor surse diferite de hrană, caracteristici calitative foarte bune ale cărnii, cum ar fi suculența, mirosul, aspectul, și culoarea, proprietăți care sunt strâns asociate cu o anumită sinteză intramusculară de grăsime, care, la rândul ei, este strâns legată de sinteza globală a grăsimilor corporale.

Un exemplu pentru salvarea raselor tradiționale de porc, prin îmbunătățirea utilizării lor economice, este rasa Swabian-Hall din Germania. Regiunea Swabian-Hall este situată în sudul Germaniei, iar conceptul de marketing pentru carnea de porc Swabian-Hall se concentrează pe regionalism; eticheta descrie Porcul Swabian-Hall ca local, dar cu recunoaștere supraregională. Scroafele Swabian Hall sunt încrucișate cu linii terminale de vieri Piétrain pentru a obține porci cu ritm bun de creștere și procent mare de carne în carcasă.

Această soluție încearcă să rezolve două probleme: pe de o parte supraviețuirea rasei Swabian Hall, care este asigurată prin producerea de scroafe de rasă pură, pe de altă parte utilizarea rasei Piétrain, ca vier terminal garantează un procent mai mare de carne macră în carcasă și un spor mai mare de creștere.

Un alt exemplu de punere în valoare a unei rase tradiționale este rasa "Bentheim Black Pied" care este înregistrată și protejată sub forma unei mărci comerciale, care garantează că carnea de porc este de origine Bentheim Black Pied. Regiunea Bentheim se află în vestul Germaniei, dar fermele cu această rasă de porc sunt împrăștiate în toată Germania. În consecință, fermierii implicați nu sunt asociați într-o asociație de producători de produse

agricole, ci formează o corporație, cu scopul de a centraliza valorificarea produselor obținute de la această rasă (www.bunte-bentheimer-schweine.de).

Un alt exemplu este Porcul Iberic, una dintre rasele tradiționale care au supraviețuit sistemelor moderne de producție de porcine (Foto 1). Acest lucru se datorează atât adaptării sale perfecte la ecosistemul natural mediteranean, cât și calității ridicate a produselor sale, subliniate de conceptul de Jamón Ibérico - șuncă Iberiană.

Foto 1 - Porcul iberic

Populația rasei Porcul Iberic a fost redusă drastic încă din 1960, datorită pestei porcine africane, consumului mai scăzut al de grăsimi animale și dominării liniilor hibride moderne. În ultimul timp populația de porci de tip Iberic a crescut, pentru a satisface cererea de carne de calitate superioară și produse de bună calitate (Fig.1).

Porcul Iberic are o capacitate mare de sinteză a grăsimilor și de conținut de grăsimi intramusculare. Porcii sunt sacrificați la o greutate vie între 140 până la 160 kg, deoarece este nevoie de un conținut foarte ridicat de grăsimi din carcasă pentru a produce produse de bună calitate cum ar fi Jamón Ibérico - o șuncă uscată la aer care se vinde la prețuri foarte bune. Jamonurile sunt etichetate în funcție de dieta porcilor; cel mai bun se numește Jamón Ibérico de Bellota provenit de la Porci Iberici hrăniți numai cu ghindă, dar există și produsul Jamón Ibérico provenit de la porci hrăniți cu ghindă și rețete pe bază de cereale (Suarez et al, 2002).

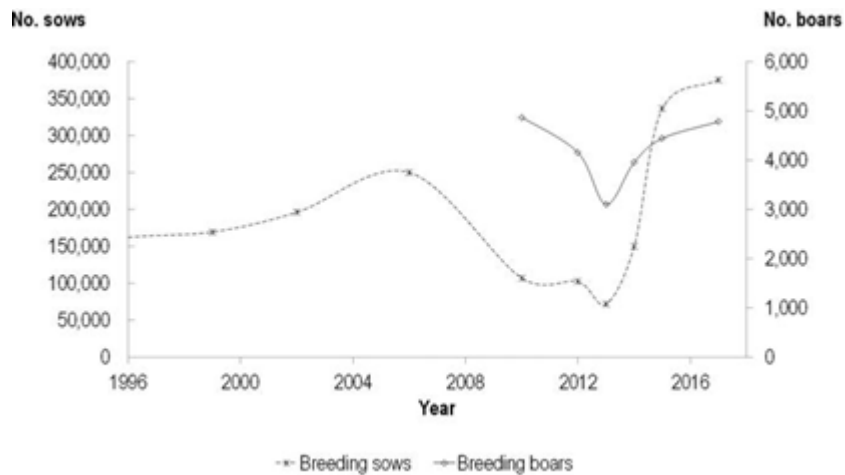

Figura 1- Evoluția populației de Porci iberici din ultimii 20 de ani

CONCLUZII

Deoarece productivitatea în producția de carne de porc se concentrează astăzi pe îmbunătățirea sporului mediu zilnic, conversia hranei, conținutul de carne macră și proporția de regiuni corporale valoroase, este evident că rasele tradiționale de porc nu mai sunt competitive și, prin urmare, au devenit populații mai mult sau mai puțin rare între timp.

În acest moment salvarea raselor tradiționale, respectiv supraviețuirea acestor rase rare sau pe cale de dispariție este strâns legată de entuziasmul dezinteresat al oamenilor interesați de menținerea patrimoniului cultural.

BIBLIOGRAFIE

1. Bosse M., Megens H. J., Frantz L. A. F., Madsen O., Larson G., Paudel Y., et al., 2014- *Genomic analysis reveals selection for Asian genes in European pigs following human-mediated introgression*. Nat. Commun. 5:4392. 10.1038/ncomms5392;
2. Larson. G. et al., 2005 - Worldwide phylogeography of wild boar reveals multiple centers of pig domestication. Science 307, 1618-1621;
3. Kristensen T. N., Sorensen A. C., 2005- *Inbreeding - lessons from animal breeding, evolutionary biology and conservation genetics*. Anim. Sci. 80, 121-133 10.1079/ASC41960121
4. Suarez. M.V., Barba. C., Forero, J., Sereno, J.R.B., Dieguez, E. and Delgado. J.V., 2002 - *Caracterización reproductiva de varias razas porcinas de origen ibérico. Análisis descriptivo*. Archivos de Zootecnia, 51: 245-248;

5. Wilkinson S., Lu Z. H., Megens H. J., Archibald A. L., Haley C., Jackson I. J.. 2013 - *Signatures of diversifying selection in European pig breeds*. PLoS Genet. 9:e 1003453.10.1371/journal.pgen.1003453
6. www.bunte-bentheimer-schweine.de

Materialul este publicat pe site-ul Direcției pentru Agricultură Județene Iași
(<https://www.dajiasi.ro/>)

Întocmit,
Consilier
Roxana TOPALĂ